

Protocol pilot raadsman bij politieverhoor van verdachte

Werking

Periode:

De pilot loopt van 1 mei 2008 t/m 1 mei 2010.

Gebied:

De pilot geldt voor de zaken die zijn gepleegd in het bewakingsgebied van de politiekorpsen Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond.

Toelichting: De pilot geldt dus niet voor verhoren op verzoek van andere binnen- en buitenlandse opsporingsinstanties.

In welke gevallen:

Alle gevallen waarbij er sprake is van een politieverhoor van een verdachte, die wordt verdacht van daderschap als bedoeld in art. 47 Sr, van een voltooid misdrijf uit de titel XIX van het Wetboek van Strafrecht (Misdrijven tegen het leven gericht), ongeacht wanneer het misdrijf is gepleegd.

Toelichting:

- 1. De situatie van voltooid levensdelict moet bestaan op het moment dat tot verhoor wordt besloten.*
- 2. Indien in een lopende zaak een situatie ontstaat van een voltooid levensdelict (slachtoffer overlijdt later), dan wordt vanaf dat moment gehandeld in de geest van dit protocol.*
- 3. De pilot geldt bij plegen, medeplegen, doen plegen en uitlokking (art. 47 Sr).*
- 4. Wanneer er sprake is van twijfel over medeplegen of medeplichtigheid (art. 48 Sr) bepaalt de officier van justitie of het verhoor onder de werking van de pilot valt.*
- 5. De pilot geldt niet bij poging (art. 45 Sr) en voorbereiding (art. 46 Sr).*

Welke verhoren

Alle politieverhoren van de verdachte in de periode van ophouden voor onderzoek en (verlengde) invezekeringstelling. Buiten beschouwing blijven het procesverhoor door de hulpofficier van justitie bij de voorgeleiding direct na aanhouding en verhoren buiten Nederland.

Toelichting:

- 1. Het geldt voor alle politieverhoren. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende fasen van het werkproces verdachtenverhoor (eerste contact > persoonsgericht verhoor > zaakgericht verhoor).*
- 2. Vooraf is namelijk niet altijd te bepalen op welk moment het verhoor zaakinhoudelijk wordt. Het is afhankelijk van de verdachte. In het ene geval wordt een verhoor direct zaakinhoudelijk tijdens het eerste contact, in het andere geval tijdens het persoonsgericht verhoor en in weer een ander geval kan pas tot het zaakgerichte verhoor worden overgegaan na urenlang persoonsgericht verhoor.*

Voorwaarde

Het verhoor moet audiovisueel worden geregistreerd, waarbij de verdachte, de verhoorder(s) en een overzichtsbeeld van de verhoorkamer worden opgenomen. De raadsman moet op een van de beelden duidelijk zichtbaar zijn. Indien audiovisuele registratie onmogelijk is valt het verhoor buiten de pilot en geldt het protocol niet.

Protocol

Kennisgeving aan verdachte

- De hulpofficier van justitie deelt bij de voorgeleiding i.v.m. aanhouding de verdachte mede:
  - dat hij bij zijn politieverhoren bijstand kan krijgen van een raadsman, tenzij hij daar geen prijs op stelt;
  - dat het verhoor niet eerder begint dan nadat de raadsman een half uur de gelegenheid heeft gekregen naar het politiebureau te komen en de verdachte gedurende een half uur voorafgaand aan het verhoor de gelegenheid heeft gekregen vertrouwelijk met de raadsman te spreken;
  - dat het verhoor wel kan beginnen als de raadsman na een half uur nog niet aanwezig is, maar dat de raadsman na aankomst in de meekijkruimte het verhoor kan volgen en op een passend moment de gelegenheid zal krijgen in de verhoorkamer aanwezig te zijn.
- De hulpofficier van justitie vraagt bij de voorgeleiding of de verdachte bij het verhoor bijstand verlangt van een gekozen raadsman.
- Indien de verdachte te kennen geeft geen prijs te stellen op bijstand van een raadsman, deelt de hulpofficier van justitie hem mede, dat hij die wens te kennen moet geven aan de raadsman die door de piketcentrale wordt ingezet.

Alarmering

- Het aan de pilot deelnemende politiekorps organiseert een adequate telefonische alarmering van de piketcentrale over het voorgenomen verdachtenverhoor en bevestigt dit middels een formulier 'Melding verhoor inzake levensdelict in het kader van de pilot', dat per fax aan de piketcentrale wordt gezonden.¹
  - Er geldt een ondergrens van minimaal 30 minuten tussen het tijdstip van de melding en de aanvang van het voorgenomen verhoor.
  - De melding aan de piketcentrale houdt in:
    - De personalia van de verdachte;
    - De wens van de verdachte of hij gebruik wil maken van een gekozen raadsman;
    - Het politiebureau waar de verdachte wordt gehoord;
    - Het tijdstip waarop het verhoor aanvangt.
N.B.: Indien dit tijdstip nog niet bekend is wordt het tijdstip van aanvang van het verhoor later afzonderlijke gemeld;
    - De naam en het telefoonnummer van de operationeel leidinggevende van de verhoorders.
  - Het meldingsformulier wordt bij het onderzoeksdossier gevoegd.
- De raadsman informeert telefonisch de operationeel leidinggevende van de verhoorders over zijn mogelijkheden om tijdig op het politiebureau aanwezig te zijn.
- Wanneer de raadsman niet in staat is om tijdig op het politiebureau te arriveren, kan de operationeel leidinggevende van de verhoorders het aanvangstijdstip van het verhoor opschorten, wanneer het belang van het onderzoek dat toelaat.

Toelating raadsman

- Wanneer de raadsman aan het politiebureau verschijnt voor aanvang van het geplande verhoor, krijgt hij de gelegenheid om maximaal 30 minuten vertrouwelijk en ongestoord met de verdachte te spreken.
- Wanneer de raadsman *niet* voor het aanvangstijdstip van het verhoor verschijnt op het politiebureau, kan met het verhoor worden aangevangen. De verdachte wordt door de verhoorder erop gewezen dat een raadsman is ingelicht en dat deze zo spoedig mogelijk op een passend moment tot het verhoor wordt toegelaten.

---

¹ De in dit experiment geldende oproepregeling voor de raadsman is niet van toepassing op het verhoor bij in verzekeringstelling (daarvoor geldt de bestaande wettelijke regeling).

- Wanneer de raadsman verschijnt na aanvang van het verhoor bepaalt de operationeel leidinggevende van de verhoorders wanneer de verhoorsituatie het toelaat dat de raadsman tot de verhoorkamer wordt toegelaten. In de tussentijd wordt de raadsman in de gelegenheid gesteld om in de meekijkruimte het verhoor te volgen.
- Het verhoor wordt in principe niet onderbroken voor een vertrouwelijk en ongestoord gesprek tussen verdachte en raadsman. Volstaan wordt met een korte kennismaking en toelichting door de raadsman van zijn rol ten aanzien van verdachte.

Opstelling in verhoorkamer

- De verhoorders, raadsman en een eventuele tolk nemen plaats in de verhoorkamer voordat de verdachte wordt binnengebracht.
- De raadsman neemt plaats op enige afstand van de verdachte, zodanig dat fysiek noch oogcontact met de verdachte kan plaatsvinden.
- De raadsman heeft zicht op de interactie tussen verdachte en verhoorders.
- Alle aanwezigen in de verhoorkamer zijn zichtbaar in beeld op de audiovisuele registratie.

Rol raadsman

- De raadsman maakt de verhoorders erop opmerkzaam wanneer naar zijn mening het pressieverbod conform de geldende wetgeving en jurisprudentie wordt overtreden.
- De raadsman verstoort het verhoor op generlei wijze (bijvoorbeeld mobiele telefoon uit, op plaats blijven zitten, niet hoorbaar en zichtbaar andere werkzaamheden uitvoeren).
- De raadsman beantwoordt geen vragen die aan de verdachte worden gesteld.
- De raadsman maakt geen opmerkingen ten aanzien van de aard en inhoud van de door de verhoorders gestelde vragen.
- De raadsman maakt tijdens het verhoor geen (in)direct contact met de verdachte.
- De raadsman maakt op geen enkele wijze beeld- en geluidsopnamen van het verhoor.
N.B.: Tegen het maken van schriftelijke aantekeningen bestaat geen bezwaar.
- De raadsman houdt zich aan de huisregels van het betreffende politiebureau.

Rol verhoorders

- De verhoorders delen aan de verdachte mede dat:
  - hij zich tijdens het verhoor niet mag richten tot de raadsman;
  - als hij zich met zijn raadsman wil verstaan, dit moet verzoeken aan de verhoorders. De verhoorders bepalen of ze dat verzoek al of niet inwilligen.
- De verhoorders leggen aan de verdachte uit wat de rol is van de raadsman in de verhoorkamer.
- Wanneer de raadsman en/of de verdachte zich niet aan bovengenoemde regels houdt, verzoeken de verhoorders hen om de regels in acht te nemen.
- Wanneer de raadsman en/of de verdachte niet aan het verzoek voldoet om zich aan de regels te houden, dragen de verhoorders de raadsman op om de verhoorkamer te verlaten.
N.B.: De raadsman blijft wel bevoegd om het verhoor in een meekijkruimte te volgen.
- De verhoorders leggen de beslissing tot het verlaten van de verhoorkamer door de raadsman ter toetsing voor aan hun operationeel leidinggevende.

Rol operationeel leidinggevende verhoorders

De operationeel leidinggevende beslist over een geschil over de toepassing van het protocol en legt dit onmiddellijk voor aan de officier van justitie.

- De operationeel leidinggevende van de verhoorders stelt de officier van justitie direct in kennis van verwijdering van de raadsman uit de verhoorkamer.
- De operationeel leidinggevende van de verhoorders neemt in samenspraak met de officier van justitie de beslissing of en wanneer de raadsman weer tot de verhoorkamer wordt toegelaten.

- De raadsman kan zijnerzijds contact opnemen met de officier van justitie en hem wordt daartoe door de operationeel leidinggevende desgevraagd medegedeeld wie de betrokken officier van justitie is en op welke wijze hij deze telefonisch kan bereiken.

Vastlegging

- Het verhoor wordt bij proces-verbaal vastgelegd overeenkomstig het als bijlage bijgevoegde model.
- De raadsman krijgt separaat aan het einde van het verhoor de gelegenheid om opmerkingen, aanmerkingen of kanttekeningen over het verhoor, het proces-verbaal en de registratie naar voren te brengen, naar aanleiding waarvan het proces-verbaal kan worden aangepast. De eventuele verschillen van inzicht tussen verhoorders en raadsman worden vastgelegd bij afzonderlijk proces-verbaal.
- Zowel afwijkingen van het protocol als relevante ontwikkelingen in het kader van het protocol (mutaties die te maken hebben met processuele situaties) worden in het proces-verbaal vastgelegd.

Vervolgverhoren

- De operationeel leidinggevende van de verhoorders draagt er zorg voor, dat de raadsman tijdig wordt uitgenodigd om bij de vervolgverhoren aanwezig te zijn.

Geschillen

- Eventuele geschillen over de toepassing van het protocol in een concrete zaak ter beslissing aan de operationeel leidinggevende worden onmiddellijk voorgelegd aan de officier van justitie.
- Indien het geschil ontstaat tijdens het verhoor wordt het verhoor pas onderbroken als de officier van justitie daar opdracht toe geeft.

Afwijkingen

Afwijkingen op dit protocol worden pas uitgevoerd na overleg met de officier van justitie. Te denken valt aan:

- Direct verhoor zonder raadsman van spontaan verklarende verdachten;
- Zwaarwegend opsporingsbelang vereist direct verhoor (bijv. gijzeling, tikkende bom).

Proces-verbaal van verhoor verdachte

Proces-verbaalnummer : [Klik hier om in te vullen]
Documentcode : [ ]
Onderzoek : [Naam onderzoek]

Betreft: : Verhoor verdachte [naam]

Parketnummer : [ ]
RC-nummer : [ ]

PROCES – VERBAAL

Wij, verbalisanten, [naam, functie] werkzaam bij [organisatie], verklaren het volgende:

Op [dag] [datum], omstreeks [tijd] uur, hoorden wij in [plaats verhoor], als verdachte:

Voornamen :
Voorvoegsel :
Achternaam :
Geboortedatum :
Geboorteplaats :
Geboorteland :
Geslacht : man
BSN :
Nationaliteit :
Adres :
Postcode :
Plaats :

- Het verhoor vond plaats binnen het gerechtelijke vooronderzoek en werd uitgevoerd in opdracht van de rechter-commissaris mr. [naam].
- De piketcentrale advocatuur was op [datum], omstreeks [tijd] uur, in kennis gesteld van het voorgenomen verhoor.
- De raadsman van de verdachte mr. [naam] was op [datum], omstreeks [tijd] uur, in kennis gesteld van het voorgenomen

verhoor.

- Het verhoor werd afgenomen in de [ ] taal.
  - Bij het verhoor maakten wij gebruik van de tolk in die taal, [naam en registratienummer tolk].
  - Zowel de verdachte als wij verbalisanten spreken en begrijpen die taal en wij waren met de verdachte overeen gekomen om in die taal te communiceren.
  - Door de hulpofficier van justitie [naam] was besloten dat het verhoor in die taal zou worden afgenomen.

- De raadsman van de verdachte mr. [naam] was vanaf [tijd] uur tot [tijd] uur bij het verhoor aanwezig.

- Het verhoor werd audiovisueel geregistreerd, onder nummer: [ ]. Bij aanvang van het verhoor deelden wij aan de verdachte mede, dat het beeld en geluid van het verhoor werden opgenomen.
  - De audiovisuele registratie vond plaats in opdracht van de officier van justitie, mr. [naam].
  - De raadsman van de verdachte mr. [naam] volgde vanaf [tijd] uur tot [tijd] uur het verhoor in de meekijkruimte.
  - Het verhoor werd gevolgd door [namen functionarissen]. Aan de verdachte deelden wij mede welke functionarissen meekeken en -luisterden.

Bij aanvang van het verhoor deelden wij aan de verdachte mede waarvan hij werd verdacht en dat hij niet tot antwoorden verplicht was.

De verdachte verklaarde:

“[verklaring verdachte]”

De verdachte,

[naam + handtekening]

- Voor een juiste vertaling en weergave:

De tolk: [naam + handtekening]

Nadat de verdachte zijn verklaring had doorgelezen,

- verklaarde hij daarin te volharden en ondertekende deze.
- weigerde hij de verklaring te ondertekenen. [toelichting]

- Wij onderbraken het verhoor tussen [tijd] en [tijd] uur voor [vul hier de redenen in voor de onderbreking].

Wij beëindigden het verhoor op [datum], omstreeks [tijd] uur.

- De raadsman maakte na afloop van het verhoor
  - geen op- of aanmerkingen over het verhoor.

op- of aanmerkingen over het verhoor. Hiervan is afzonderlijk proces-verbaal opgemaakt onder nr. [nummer].

[Voeg hier eventuele vrije tekst in]”

Als bijlage gaat bij dit proces-verbaal:
[Titel(s) van de bijlage(n)]

Indien voor een zinsnede een staat, is deze zinsnede slechts van toepassing wanneer hierin een kruis is geplaatst.

Waarvan door ons op ambtseed is opgemaakt dit proces-verbaal, dat wij sloten en ondertekenden op [datum] te [plaatsnaam].

De verbalisanten,

[naam + handtekening]

[naam + handtekening]